

Романа Хобор,

аспірантка Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ У ШЛЮБНОМУ ДОГОВОРІ

У статті розглянуто особливості регулювання зобов'язальних відносин подружжя за допомогою шлюбного договору. Встановлено, що зобов'язальні відносини подружжя поділяються на дві групи — внутрішні і зовнішні. Внутрішні зобов'язання подружжя виникають між чоловіком і дружиною і не стосуються третіх осіб. Зовнішні зобов'язальні відносини подружжя пов'язані з участю у них третіх осіб, які мають свій інтерес у цьому. Договірне регулювання зобов'язальних відносин подружжя пов'язано з регулюванням відносин подружжя, які виникають щодо їхнього майна, і не може стосуватись їхніх особистих подружніх відносин.

Обґрунтовано, що передання житлової нерухомості взамін припинення права на аліменти для дитини спрямовано на належне утримання дитини шляхом цільового його використання, тому фактично спостерігається разове виконання аліментних зобов'язань тим з батьків, на кого покладено такий обов'язок.

Ключові слова: шлюбний договір, подружжя, зобов'язальні відносини, користування житлом, право на утримання, аліментні зобов'язання, зобов'язання при поділі майна.

Майнові відносини подружжя є лише частиною різноманітних зв'язків, що виникають між подружжям. Хоча саме вони становлять основу подружнього життя, і, укладаючи шлюб, незалежно від того, чи укладається при цьому шлюбний договір, чоловік і жінка передусім думають про соціальну і матеріальну стабільність майбутнього подружжя і їх дітей, а всі інші мотиви тільки посилюють їх прагнення укласти шлюб. Водночас майно подружжя як основа стабільності сім'ї часто є об'єктом зобов'язальних відносин (може передаватись у заставу чи на нього може бути накладено стягнення тощо). Тому подружжя не завжди має змогу фактично здійснювати усі правоспроможності співвласників майна.

Такі випадки є наслідком зобов'язальних відносин подружжя чи когось із них.

Загалом виділяють такі ознаки зобов'язальних правовідносин: вони є майновими правовідносинами, оскільки опосередковують процес переміщення майна; мають відносний характер, суб'єкт обов'язку — завжди конкретно визначена особа; обов'язок боржника полягає в активній дії; вирішальне значення має можливість уповноваженої особи вимагати відповідної поведінки зобов'язаної особи (боржника), тому суб'єктивне право в цих правовідносинах одержало назву «право вимоги» [1, с. 9].

Інакше кажучи, якщо договірне регулювання майнових відносин подружжя стосується майна — речей чи їх сукупно-

сті — або майнових прав кожного з них, то зобов'язальні відносини подружжя ускладнюються участю у них інших учасників цивільних відносин. Тобто зобов'язальні відносини подружжя можуть поділятися на дві групи — внутрішні і зовнішні. Внутрішні зобов'язання подружжя виникають між чоловіком і дружиною і не стосуються третіх осіб (не зачіпають їх інтересів). Натомість зовнішні зобов'язальні відносини подружжя пов'язані з участю у них третіх осіб, які мають свій інтерес у цьому. Наприклад, погодження витрат на виховання дитини і утримання сім'ї є внутрішніми зобов'язальними відносинами, а повернення одним з подружжя чи ними спільно боргу (наприклад, банківського кредиту) іншій особі — зовнішніми.

Разом із тим, доцільно зазначити, що внутрішні і зовнішні зобов'язальні відносини подружжя існують не відокремлено, самі по собі, а паралельно. Зокрема, укладаючи договір з третьою особою, один з подружжя стає суб'єктом зобов'язальних правовідносин з цією особою. Водночас інший з подружжя неформально стає учасником цих правовідносин на стороні того з подружжя, хто уклав договір, оскільки він діяв як представник подружжя (від імені та в інтересах сім'ї).

Усі зобов'язання подружжя виникають унаслідок укладення ними правочинів, переважно договорів, або передбачені законом і стосуються належного виконання подружжям своїх обов'язків, переважно — як батьків, або стосуються цивільно-правової відповідальності подружжя. Проте нас цікавитимуть зобов'язальні відносини подружжя, які виникають на основі шлюбного договору.

Зважаючи на це, за подружжям закріплено право укладення між собою різноманітних договорів. Тобто надано можливість врегулювати свої відносини, встановивши правила поведінки. Серед норм, які стосуються особливостей шлюбного договору, про зобов'язання згадано у двох статтях. Зокрема, законодавець звертає увагу на користування житлом і на право на утримання, однак їх доповнюють інші положення СК України.

Відповідно до ст. 98 СК України, якщо у зв'язку з укладенням шлюбу один із подружжя вселяється в житлове приміщення, яке належить іншому з по-

дружжя, сторони у шлюбному договорі можуть домовитися про порядок користування ним. Більше того, подружжя може домовитися про звільнення житлового приміщення тим з подружжя, хто вселився в нього, у разі розірвання шлюбу, з виплатою грошової компенсації або без неї. Крім того, сторони можуть домовитися про проживання у житловому приміщенні, яке належить одному з них чи є їх спільною власністю, їхніх родичів.

Інакше кажучи, укладаючи шлюб, сторони у шлюбному договорі покладають на себе чи на одного з подружжя обов'язок вирішення житлових питань. Таким чином, між чоловіком і дружиною виникає зобов'язання — один з подружжя має право вчинити певну дію (вселитись у житлове приміщення), а в іншого виникає обов'язок вчинити дії, які дозволять уповноваженій стороні задовольнити свій інтерес у користуванні житлом та утриматись від дій, які перешкоджають вселенню іншого з подружжя. Водночас подружжя повинні дотримуватись певних правил поведінки, користуючись житлом. Зокрема подружжя можуть визначити кімнату, в якій вони спільно проживатимуть, і встановити час, коли кожен з них матиме змогу користуватись іншими приміщеннями, або домовитись про те, як умеблювати житло, яким вони користуються; хто буде робити ремонт (поточний чи капітальний); чи можуть інші особи відвідувати їхнє житло; хто і коли прибиратиме житло тощо. Важливо, щоб вимоги щодо користування житлом не обмежували особисті права і свободу кожного з них.

Іншим законодавчо передбаченим прикладом регулювання за допомогою шлюбного договору відносин між собою є ст. 99 СК України, за якою сторони можуть домовитися про надання утримання одному з подружжя незалежно від непрацездатності та потреби у матеріальній допомозі на умовах, визначених шлюбним договором. При чому, якщо у шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, то в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса. Разом із тим, шлюбним договором може бути встановлена можливість припинення права на

утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової (грошової) компенсації.

Крім того, шлюбний договір не може обмежувати права дітей. Тобто, врегульовуючи свої майнові і зобов'язальні відносини, подружжя має зважати на права своїх дітей. Ця умова знайшла відображення й в інших положеннях СК України. Зокрема частинами 2, 4 ст. 93 СК України передбачено, що шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків, причому вони не можуть зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені СК України. А у ст. 180 СК України наголошується, що батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття. Тобто у СК України законодавець деталізує закріплене в ст. 51 Конституції України положення про обов'язок батьків утримувати дітей до їх повноліття. Аналіз законодавства зарубіжних країн свідчить, що майнові відносини між батьками і дітьми зводяться в основному до обов'язку взаємного аліментування [2, с. 128].

Аліментне зобов'язання відрізняється тривалим характером. Воно виконується шляхом надання члену сім'ї, який терпить нужду, періодичного (місячного) утримання, але протягом тривалого строку. Тривалість утримання члена сім'ї залежить від умов, що стали підставою до виникнення аліментних правовідносин. Доки не відпадуть умови, за яких член сім'ї потребує утримання, доти буде тривати аліментне зобов'язання [3, с. 20].

В юридичній літературі розрізняють два способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину: за домовленістю між батьками та за рішенням суду. Причому, як зазначає Л. В. Красицька, коли обов'язок щодо утримання дитини виконується батьками за домовленістю між ними, то відбувається саморегулювання аліментних відносин у межах, визначених сімейним законодавством, якщо ж такий обов'язок добровільно не виконується, то регулятивні правовідносини, що визначали право дитини на утримання від батьків та обов'язки матері, батька дитини з надання утримання, трансформуються в охоронні правовідносини, у межах яких відбувається захист права дитини на утриман-

ня від батьків до досягнення нею повноліття [4, с. 351]. Так, згідно зі ст. 181 СК України способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються за домовленістю між ними. Така домовленість, на нашу думку, може відобразитись як у договорі про сплату аліментів на дитину, укладення якого передбачено ст. 189 СК України, так і у шлюбному договорі цілком можливо передбачити умови, що той із батьків, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі.

Такого висновку доходимо, незважаючи на відсутність у сімейному законодавстві чіткої вказівки про це, адже, через свободу договору і відсутність у СК України обмежень щодо цього, подружжя може обумовити у шлюбному договорі свої аліментні зобов'язання. Щоправда, при цьому важливо встановити вище забезпечення, ніж передбачене законом, оскільки сторони вправі поліпшувати, а не погіршувати встановлені законом умови і розміри утримання як один одного, так і своїх дітей.

Водночас при врегулюванні аліментних зобов'язань за допомогою шлюбного договору може виникнути й загроза заміни зобов'язання щодо утримання новим зобов'язанням між тими ж сторонами (новація). Скажімо, один з батьків, хто проживає окремо від дитини, може пропонувати передати належну йому частку у праві спільної часткової власності на житло. З цього приводу одразу ж зазначимо, що така заміна первісного зобов'язання новим забороняється ч. 3 ст. 604 ЦК України, в якій зазначено, що новація не допускається щодо зобов'язань про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, про сплату аліментів та в інших випадках, встановлених законом. На думку Л. В. Красицької, специфіка аліментних зобов'язань у тому і полягає, що аліменти мають використовуватися за цільовим призначенням згідно з ч. 1 ст. 179 СК України, тому заміна аліментного зобов'язання, що виникає на підставі договору, на нове зобов'язання призведе до зміни і предмета договору, відповідно, й до неможливості цільового використання аліментів [4, с. 352].

Одразу ж зазначимо, що в юридичній

літературі немає єдності думок з цього питання. Наприклад, Г. С. Волосатий, коментуючи зміст ст. 190 СК України зазначає, що законодавець у ст. 190 СК України допускає можливість укладення договору про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з переданням права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо), чим встановлює правила припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно. У разі укладення договору у того з батьків, хто проживає окремо від дитини, припиняється обов'язок щодо її утримання, а в того з батьків, з ким проживає дитина, виникає обов'язок утримувати її самостійно [5, с. 284—285]. Як видається, запропонована наукова позиція суперечить змісту ч. 3 ст. 604 ЦК України, адже в такому випадку напрошується висновок про припинення зобов'язання за домовленістю сторін шляхом заміни первісного зобов'язання новим зобов'язанням між тими самими сторонами (новація).

Переконаливішою з цього приводу є позиція Б. Левківського та Є. Виговської, що договір про набуття права власності на нерухоме майно в аліментних відносинах доцільно розглядати не як підставу їх припинення, а як один із правових засобів їх реалізації, тобто укладення такого договору має розглядатися як спосіб виконання батьками обов'язку з утримання дитини [6, с. 63]. Тобто передання житлової нерухомості якраз і буде спрямовано на належне утримання дитини шляхом цільового його використання згідно з ч. 1 ст. 179 СК України, тому фактично спостерігається разове виконання аліментних зобов'язань тим із батьків, на кого покладено такий обов'язок. Такого висновку доходимо ще й тому, що законодавець у ч. 3 ст. 190 СК України передбачив положення, що укладення зазначеного договору не звільняє того з батьків, хто проживає окремо від дитини, від обов'язку брати участь у додаткових витратах на неї, зумовлених особливими обставинами.

Разом із тим, зважаючи на передбачений законом обов'язок батьків утримувати своїх не тільки неповнолітніх, а й повнолітніх дітей, якщо батьки мають таку

змогу, а також, беручи до уваги обов'язок повнолітніх дітей утримувати своїх непрацездатних батьків, які потребують матеріальної допомоги, подружжя може у шлюбному договорі домовитись про порядок, умови і розмір такої допомоги. Зокрема чоловік і дружина можуть домовитись, що один раз на квартал вони перераховуватимуть на банківський рахунок своїх повнолітніх дітей чи непрацездатних батьків третину своїх щомісячних заробітків. Така умова шлюбного договору цілком відповідатиме чинному законодавству і на неї не поширюється дія заборони, встановленої ч. 3 ст. 93 СК України, про те, що шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми, оскільки зобов'язальні відносини подружжя щодо надання утримання є не особистими, а майновими.

Отже, у шлюбному договорі подружжя може врегулювати свої зобов'язальні відносини щодо користування житлом і надання утримання один одному, своїм дітям чи іншим членам сім'ї (наприклад, своїм непрацездатним батькам, вітчиму чи мачусі або дідусеві чи бабусі).

Водночас не слід забувати, що договірне регулювання зобов'язальних відносин подружжя пов'язано з регулюванням відносин подружжя, які виникають щодо їхнього майна, і не може стосуватись їхніх особистих подружніх відносин. Зокрема подружжя вправі укладати між собою будь-які договори щодо свого майна, що не заборонені законом, крім договорів про передачу у власність іншому з подружжя нерухомого чи іншого майна, права на яке підлягають державній реєстрації. Однак їхні зобов'язання щодо спільного чи роздільного майна кожного з подружжя не обмежуються зазначеним застереженням. Мається на увазі, що закон не забороняє визначати у шлюбному договорі порядок і умови догляду за окремим майном кожного з подружжя, відповідальності за зобов'язаннями, що випливають з права власності на таке майно, тощо. Наприклад, хоча подружжю заборонено передавати у власність іншому з подружжя нерухомість, законом не заборонено, щоб у шлюбному договорі сторони домовилися про те, що той з подружжя, хто не є власником нерухомого майна, утримува-

тиме його, доглядатиме за ним за час відсутності іншого з подружжя.

Крім того, внутрішні зобов'язання подружжя можуть стосуватися надання чоловіком і дружиною позик один одному, наприклад, у випадку скрутного матеріального (фінансового) становища того з подружжя, хто займається підприємницькою діяльністю, тощо. Хоча у такому випадку потрібно розрізняти, кому надається позика — іншому з подружжя чи суб'єкту підприємництва. Водночас умови шлюбного договору можуть передбачати, чи може подружжя укласти між собою договір позики і на яких умовах. З цього приводу доцільно зазначити про дію принципу свободи договору, за яким заборонено будь-яке обмеження щодо вступу у договірні відносини (у тому числі й позикові), крім прямої законодавчої заборони. Однак сторони у шлюбному договорі можуть встановити обмеження суми позики, що законом не заборонено.

Крім того, подружжя має право вступати між собою у договірні зобов'язання щодо зміни права власності на окреме рухоме майно кожного з них. Зокрема у шлюбному договорі сторони можуть зазначити, що для зміни правового режиму подружнього майна потрібно укласти окремі договір. Це саме вони вправі зазначити і щодо здійснення утримання (сплати аліментів). Інакше кажучи, у шлюбному договорі сторони можуть передбачити виникнення між ними певних зобов'язань (зокрема укласти спеціальний договір).

Разом із тим, варто звернути увагу на врегулювання зовнішніх зобов'язальних відносин подружжя. Зокрема слід зосередитись на врегулюванні повернення боргів. За зальним правилом, кожна особа самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями, зокрема і боргами. Однак для подружжя застосовуються інші правила, адже вони перебувають у шлюбі (союзі), відповідно, і дії кожного з подружжя є діями подружжя у цілому. Зокрема ч. 2 ст. 65 СК України передбачено, що при укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою іншого з подружжя. Більше того, дружина або чоловік мають право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений іншим з подружжя без її

(його) згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового. Водночас згідно з ч. 3 ст. 65 СК України для укладення одним із подружжя договорів, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода іншого з подружжя має бути подана письмово.

Як бачимо, ці законодавчі обмеження є імперативними і не можуть бути змінені шлюбним договором, оскільки закон не допускає такої можливості. Тому, укладаючи договори з третіми особами, кожен з подружжя має зважати на те, що він діє від імені та в інтересах подружжя і може заподіяти шкоду не тільки власним інтересам, а й інтересам подружжя в цілому.

Водночас, на нашу думку, положення ч. 2 ст. 65 СК України варто змінити, дозволивши у шлюбному договорі зазначити умови, коли інший з подружжя, укладаючи правочин, діє від імені подружжя (за мовчазною згодою іншого з подружжя). Тобто зазначену презумпцію потрібно змінити з імперативної на диспозитивну форму, а саме: ч. 2 ст. 65 СК України необхідно доповнити та викласти у такій редакції: *«При укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою іншого з подружжя, якщо інше не передбачено шлюбним договором або встановлено судом»*.

Така редакція ч. 2 ст. 65 СК України дасть змогу чоловікові і дружині встановлювати випадки, коли кожен з них у відносинах з третіми особами діє від їхнього імені або коли згода іншого з подружжя на укладення договору є обов'язковою. Крім того, редакція ч. 2 ст. 65 СК України не встановлює межі між правочинами, укладеними подружжям, і правочинами, укладеними одним з подружжя. Наприклад, один з подружжя є фізичною особою — підприємцем, укладаючи договір як підприємець, він діє і в інтересах подружжя (сім'ї). Тобто згоди іншого з подружжя йому не потрібно, однак відповідатиме він за своїми зобов'язаннями подружнім майном, хоч і в межах своєї частки, що не зовсім справедливо. Як видається, запропонована авторська редакція змін дозволить усунути цей недолік.

Водночас до укладення шлюбного договору діє законний режим майна по-

дружжя. Тобто усе майно, набуте будь-ким з подружжя у період шлюбу, є спільним, а все майно, набуте кожним з подружжя до шлюбу, є особистою приватною власністю кожного з подружжя. Те саме стосується і боргових зобов'язань. Щоправда, законодавець не забороняє визначити у шлюбному договорі порядок повернення боргів, набутих кожним з подружжя до шлюбу. Зокрема сторони у шлюбному договорі можуть визначити, що повертатимуть такі борги спільно у певних частках або що кожен самостійно відповідає за своїми борговими зобов'язаннями. Разом із тим потрібно враховувати, що до укладення шлюбу і шлюбного договору особи могли ще якийсь період проживати разом як сім'я без державної реєстрації подружнього статусу. Тому і витрати та борги є спільними або здійснюються в інтересах таких осіб. Зважаючи на це, сторони у шлюбному договорі можуть підтвердити спільність чи роздільність своїх дошлюбних боргів. Зважаючи на це вважаємо, що немає жодних обмежень для врегулювання дошлюбних боргових зобов'язань подружжя у шлюбному договорі. Тобто за своїми зобов'язаннями подружжя може відповідати як солідарно, так і окремо. Однак в одних випадках подружжя може у шлюбному договорі

змінити встановлені законом правила відповідальності подружжя за своїми зобов'язаннями, а в інших — закон цього не допускає.

Певні труднощі можуть виникати з регулюванням зобов'язань подружжя у разі поділу майна після розлучення. Тут можуть виникати ситуації, коли до припинення шлюбу подружжя є суб'єктом різноманітних зобов'язань, а наслідки його невиконання настали після розірвання шлюбу. Якщо учасником зобов'язання було подружжя, то чоловік і дружина відповідатимуть як солідарні боржники. Те саме і у випадку, коли подружжя було кредитором у зобов'язанні — вони виступатимуть солідарними кредиторами. Однак, якщо стороною зобов'язання був один з подружжя, то ситуація докорінно змінюється, адже потрібно доводити, що він діяв в інтересах сім'ї (подружжя). Таким чином, для уникнення негативних наслідків таких ситуацій доцільно у шлюбному договорі чітко врегулювати наслідки зовнішніх зобов'язальних відносин подружжя у разі розлучення і поділу майна. Крім того, у СК України (наприклад, ст. 93) необхідно закріпити положення, що умови шлюбного договору не можуть порушувати прав та інтересів кредиторів сторін шлюбного договору.

Список використаних джерел

1. Зобов'язальне право: теорія і практика : навч. посіб. для студ. юрид. вузів і ф-тів ун-тів / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, В. В. Луць [та ін.] ; за ред. О. В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 1998. — С. 9.
2. Гражданское и торговое право капиталистических государств : учебник. — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Междунар. отношения, 1993. — С. 128.
3. Сапейко Л. В. Аліменти дітям та батькам : монографія / Л. В. Сапейко, В. А. Кройтор. — Х. : Еспада, 2008. — С. 20.
4. Красицька Л. В. Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей : монографія / Л. В. Красицька. — Київ : Ліра-К, 2014. — С. 351, 352.
5. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / за ред. Ю. С. Червоного. — Київ : Істина, 2003. — С. 284—285.
6. Левківський Б. Юридична природа договору про припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно / Б. Левківський, Є. Виговська // Підприємництво, господарство і право. — 2012. — № 6. — С. 63.

Хобор Романа. Особенности регулирования обязательственных семейных отношений в брачном договоре.

В статье рассмотрены особенности регулирования обязательственных отношений супругов с помощью брачного договора. Установлено, что обязательственные отношения супругов делятся на две группы — внутренние и внешние. Внутренние обязательства супругов возникают между мужем и женой и не касаются третьих лиц. Внешние обязательственные отношения супругов связаны с участием в них третьих лиц, кото-

рые имеют свой интерес в этом. Договорное регулирование обязательственных отношений супругов связано с регулированием отношений супругов, возникающих в отношении их имущества и не может касаться их личных супружеских отношений.

Обосновано, что передача жилой недвижимости взамен прекращения права на алименты для ребенка направлено на надлежащее содержание ребенка путем целевого его использования, поэтому фактически наблюдается разовое выполнение алиментных обязательств тем из родителей на кого возложена такая обязанность.

Ключевые слова: брачный договор, супруги, обязательственные отношения, пользования жильем, право на содержание, алиментные обязательства, обязательства при разделе имущества.

Hobor Romana. Peculiarities of regulation of binding relations of spouses in a marriage contract.

The article deals with the features of regulation binding relationship of spouses by means of a marriage contract. Established that binding relations between spouses are divided into two groups — internal and external. Internal commitments of spouses arise between husband and wife and are not applicable to third party. External binding relations of spouses are associated with participation of a third party, who has an interest in this. All obligations of spouses arise from the conclusion of contracts, mainly contracts or are provided by law and relate to the proper performance of the duties of spouses, mostly as parents or relate to civil liability of spouses. Contractual regulation of binding relations of spouses is connected to the regulation of marriage relations that occur concerning their property, and can not relate to their personal marriage relations.

Proved that the transfer of real estate in exchange of termination of child support for the child is directed to the proper child maintenance through targeted use because there is actually a one-time implementation of maintenance obligations by the parent who put on such a responsibility. It's proposed to edit part 2 of the art. 65 of the Family Code of Ukraine by allowing include to the marriage contract the conditions when the other spouse during concluding the transaction acts on behalf of the couple (with the tacit consent of the other spouse). In other words the said presumption is proposed to be changed from imperative to dispositive form.

Certain difficulties may arise with the regulation of obligations of spouses in the event of division of property after divorce. There may be situations when the termination of marriage is subject to various obligations, and the consequences of their failure occurred after the divorce. If a participant commitment was marriage, the husband and wife responsible as solidary debtors. The same is the case when the couple was a creditor in the commitment — they act as solidary creditors.

But if a party of a commitment was one of the spouses, the situation changes, because we must prove that he acted in the interests of the family (spouses). So to avoid the negative consequences of such situations it's proposed in the marriage contract to regulate the effects of external binding relations of spouses in case of divorce and division of property. In addition, the Family Code of Ukraine (eg, Art. 93) should contain the provision that the terms of the marriage contract can not violate the rights of creditors and parties of the marriage contract.

Key words: a marriage contract, spouses, binding relations, using of dwelling, a right to maintenance, alimony obligations, obligations under the division of property.